

Danes je svetovni dan muzejev - Valvasorjeva nagrada in priznanja muzealcem

Vrhove osvajajo navdušenci

Mag. Jože Hudales, predsednik Slovenskega muzejskega društva, ob prazniku o dosežkih slovenskega muzejstva

Slovensko muzejsko društvo podeljuje tudi letos ob mednarodnem dnevu muzejev, 18. maja, najvišja muzejska odličja za leto 1999. Valvasorjeva nagrada za življenjsko delo v muzejstvu bo prejela Tanja Tomažič, Valvasorjeva priznanja za posebne dosežke pri uvajanju muzejske stroke doma in na tujem pa Koroški muzej z Raven na Koroškem in numizmatični kabinet Narodnega muzeja v Ljubljani. Častna Valvasorjeva priznanja bodo prejeli Taja Čepič, Boris Gregorka in dediči akademika Franceta Miheliča - Maja Dolanc, Franca Mihelič in Alenka Puhar.

Mednarodni dan muzejev pa ne ostaja le pri današnji slavnosti, ki že tradicionalno povečuje dosežke, temeljno in tudi temeljite spreminjajoče muzejske vsebine. Skorajda vsi slovenski muzeji so za današnji praznik pripravili posebne programe in s tem presegli nekaj časa veljavno, a zagotovo kmalu iztrošeno navado "dneva odprtih vrat". Muzej postaja vse bolj izrazita, konceptualno utemeljena kulturna oblika, ki ji ni mogoče več vzeti bistvenega pomena in posebne prepoznavnosti v kulturnoprogramski celoti. Predsednika Slovenskega muzejskega društva mag. Jožeta Hudalesa ob današnjem mednarodnem dnevu muzejev in domačih Valvasorjevih nagradah vprašujemo, v kakšnem kulturnem ozračju živijo zdaj slovenski muzeji.

"Ta majski čas in mednarodni dan muzejev sta v resnici že nekaj let vsako

leto čas za razmislek o muzejih, čas za pogled nazaj in za pogled naprej," pravi mag. Hudales, sicer tudi direktor Muzeja Velenje. "Vsako leto prav v tem času podeljujemo najvišja muzejska odličja - Valvasorjevo nagrado in priznanja, vsako drugo leto se v teh dneh začne slovenski muzejski sejem (prihodnje leto ga bomo organizirali že petič), pa tudi največ muzejskih razstav se odpira v majskih dneh. In še to: maja so tudi muzejske ustanove najbolj polne obiskovalcev, to je pač čas solskih izletov. Tako bi lahko rekli, da imamo 'muzejski ljudje' prav maja morda najbolj rožnat pogled na položaj in pomen muzejev pri nas ter tudi na prihodnost naših hiš.

Tudi letos je tako. V zadnjih nekaj letih, pravzaprav v desetletju, smo v resnici dobili vrsto stalnih muzejskih postavitev in zbirk, ki si zaslužijo vse priznanje in pohvale. Kar nekaj muzejev je s svojimi projekti vzbudilo nemalo pozornosti v Evropi, med drugim so mnogi tudi na 'tekmovanju' za najboljši muzej Evrope (European Museum of the Year Award) dosegli vidna priznanja in nagrade. Mnogi ugledni svetovni strokovnjaki s področja muzejstva, in muzeologije nam ob obiskih naših muzejev zagotavljajo, da so muzejske postavitev dobre, celo odlične. V takem ozračju in vzdušju, to lahko rečem, veliko slovenskih muzejev uresničuje različne drzne, inovativne, avtorske razstavne programe."

- Kako pa država, mišljen je njen

proračun, sledi prepotrebemu preurejanju slovenskih muzejev?

"Držalo bo, da slovenski muzeji in galerije ta hič delajo in delujejo v ugodnem ozračju vsesplošne prenovne svoje 'zaprane' podobe, pri čemer imajo poseben pomen seveda tudi naši finančeri in sofinancerji z ministrstvom za kulturo na prvem mestu in s številnimi sponzorji ter donatorji.

Menim pa, da je 'idealna' podoba, ki je deloma resnična, najbrž preveč optimistična, saj je prav v letošnjem letu večino predvsem regionalnih in lokalnih muzejev pestila finančna stiska, ki je mejila na katastrofo in ki je marsikateremu muzeju grozila celo z ukinitvijo. Prav tako že leta čakamo na vrsto zakonskih in podzakonskih aktov, ki bi uredili položaj muzejev v okviru slovenske muzejske mreže ter hkrati določili finančne obveznosti ustanoviteljev do muzejev. Predvsem pa moram kot predsednik stanovske organizacije muzealcev jasno in glasno poudariti, da so plače zaposlenih v muzejih v primerjavi z zaposlenimi v sorodnih ali manj sorodnih institucijah in zavodih pošteno padle in so dobesedno mizerne.

Tako je pač treba ugotoviti, da je optimistična podoba slovenskega muzejstva, kolikor se je na srečo kaže, v veliki meri predvsem zaslug velikega entuziazma slovenskih muzealcev, ki kljub pomanjkanju denarja, razumevanja in še česa stvari vendarle vedno privedejo do uspešnega konca. Kako dolgo še?"

Vili Vuk

Otroški pogled na velike Celjane

Oba celjska muzeja, Pokrajinski muzej in Muzej novejšje zgodovine, obeležujeta današnji svetovni dan muzejev

V Pokrajinskem muzeju in Muzeju novejšje zgodovine nobeno leto ne pozabijo na svoj praznik, na 18. maj, svetnih dan muzejev. V Muzeju novejšje zgodovine se bo danes dopoldne zvrstil niz prireditev, pred Pokrajinskim muzejem, kjer bodo praznik obeležili nekoliko kasneje, pa bodo namestili šest velikih panojev z otroškimi likovnimi pogledi na veliko celjsko grofovsko in knežjo rodbino.

V Pokrajinskem muzeju so praznovanje zaradi podaljšane razstave o celjskih grofih in knezih predstavili na nekoliko kasnejši čas. 23. maja bodo predstavili knjigo priznane celjske pesnice in pisateljice Bine Štampe Žmavc z naslovom Tri zvezde na Celjskem, ki deloma temelji na zgodovinskih znanih dejstvih, deloma pa gre za epsko pesnitev. Samo za pokušino - kritica iz te pesnitve: "Soprogu Sigismundu silno draga/pogosto in prav rad ji vrat oblagla./ z dragulji in potlej jih zopet sname./ belino njenih mičnih ram objame."

Sredi junija pripravljajo v celjskem Pokrajinskem muzeju še eno privlačno razstavo. Gre za razstavo Parfumi - skrivnostni svet dišav in stekla.

Za današnji dan so povabili k sodelovanju učence celjske III. osnovne šole in ti so na šestih velikih tablah, skoraj dvakrat dva metra, nanizali svoje likovne poglede na zgodovino Celjskih. Na ogled postavljajo viteze, srednjeveške gospodične in gospodiče, vzdušje, ki je tedaj vladalo v cvetočem mestu ob Savinji. V celjskem Muzeju novejšje zgodovine, kjer

so aktivnosti in prireditve predstavili na včerajšnji novinarski konferenci, danes nizajo bogat kulturni program. V njem nastopajo malčki iz vrtec Anice Černejeve, Zarje, Tončke Čečeve, pevci otroškega pevskega zbora celjske II. osnovne šole z zborovodkinjo Sabino Vizjak, otroški pevski zbor IV. osnovne šole z zborovodkinjo Jolando Ipšek - Ulrych, mladinski pevski zbor OŠ Ljubecna z zborovodjem Emilom Lenarčičem, dečkiški pevski zbor Gimnazije Celje - center z zborovodkinjo Barbaro Arlič, mešani mladinski pevski zbor I. gimnazije Celje z zborovodkinjo Adriano Požun Pavlovič, Orffov orkester I. osnovne šole Celje z mentorico Vlasto Gričar, otroški pevski zbor in instrumentalna skupina OŠ Lava z zborovodkinjo Sanjo Golob in s klavirsko spremljavo Daje Sajnkari, in ob izteku programa še mladinski pevski zbor in instrumentalna skupina OŠ Lava z zborovodkinjo Sanjo Golob, klavirsko spremljavo Daje Sajnkari ter z instrumentalisti Dajo Sajnkari, Živo Cesar, Živo Stepančič, Ivom Tilingerjem, Urško Peter, Blažem Ferjancem, Matevžem Podbrežnikom, Mihom Pulkom, Mašo Golob in Živo Nareks.

V muzeju so se odločili, da zveste obiskovalce, donatorje, sponzorje, sodelavce, člane sveta muzeja ter seveda celjskega župana in častne celjske meščane, vseh skupaj tokrat 39, počastijo s posebnimi častnimi izkaznicami Muzeja novejšje zgodovine Celje. Izbrancem so jih podelili na priložnosti slovesnosti včeraj popoldne.

Marlen Premšak

Življenje z dediščino

Valvasorjevo priznanje tudi Koroškemu muzeju Ravne

Valvasorjevo priznanje za leto 1999 prejme tudi Koroški muzej Ravne na Koroškem, katerega delo povezuje uspešna razstavna, izdajateljska dejavnost in sodelovanje s prebivalci Mežiške, Mislinjske in Dravske doline, pa tudi sodelovanje s sosednjo Koroško v Avstriji. Temelji torej na tisti poti, ki jo sodobni muzej opravlja v družbi pri svojem poslanstvu varovanja in življenja z dediščino.

Koroški muzej Ravne je lansko leto pripravil kar nekaj odmevnih razstav in simpozijev. Ob 20-letnici Prežihove bajte - spominskega muzeja Prežihovega Voranca - so v sodelovanju z Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine Maribor obnovili stavbo in restavrirali razstavljeno gradivo ter izdali katalog. Septembra lani je Koroški muzej v okviru projekta Dnevi evropske kulturne dediščine izpeljal obsežno strokovno in kulturno promocijo o železarni na Prevaljah. Razstava in zbornik z naslovom Sporočilo ugaslega plavža - Železarna Prevalje 1835-1899 sta opozorila na tradicijo koroškega železarstva, saj ni kraja v Mežiški dolini, ki ne bi bil zaznamovan z železarskim dogajanjem. V času razstave je potekal tudi strokovni posvet na temo Vloga in pomen železarne Prevalje v evropski metalurgiji, odkrili so spominsko skulpturo akademskega kiparja Andreja Grošlja in pripravili slavnostno akademijo. Koroški muzej je med drugim sodeloval v sedmem čezmejnem projektu Galerije Falke iz Libuče v

Avstriji, pri katerem je sodeloval akademski kipar in publicist Marko Pogačnik, ki je z litopunkturnimi kamni simbolično povezal južnokoroško pokrajino. Oktobra lani pa je bil muzej soorganizator posvetovanja Kiparstvo na prostem, ki ga je v Črni na Koroškem pripravilo Slovensko umetnostnozgodovinsko društvo. Lani so tudi uredili restavratsko delavnico, pripravili razstave slik avtorjev Karla Vouka, Toma Jeseničnika in Romana Makšeta.

Direktorica Koroškega muzeja mag. Karla Oder pravi, da je Valvasorjevo priznanje za vse veliko presenečenje. "To ni samo priznanje muzeju, temveč za vse zaposlene: kustodinjo Liljano Suhodolčan, mlado kustodinjo Simono Javornik, strokovnega sodelavca Mirka Osojnika, restavratorko Manjo Ferk, sodelavce Bogdano Muršič, Antonijo Banko in Marijo Potočnik ter vse ostale zunanje sodelavce Koroškega muzeja."

Jasmina Detela

Karla Oder, direktorica Koroškega muzeja

Kaj se je v postsocializmu zgodilo s civilno družbo

Zakaj Bogu ni ime Drnovšek

Aktivno državljanstvo v neoliberalizmu ni zaželeno, civilnodružbeni protest pa je razumljen klovnovski, pravi dr. Vlasta Jalušič z Mirovnega inštituta

Politika in civilna družba - amnezija v postsocializmu. S tem naslovom predavanja dr. Vlaste Jalušič, direktorice Mirovnega inštituta v Ljubljani, so Zofijini ljubimci pred-sinočnjim vabili v mariborsko Kiblo in doživeli bolj pičel odziv: eden ali dva filozofa, zgodovinar in nekaj naključnezev. Škoda, ker je bilo poučno. Dvoje možnih interpretacij zamejnih revolucij konec osemdesetih v vzhodni in srednji Evropi in njune posledice za razumevanje transformacije (tranzicije) ter politike v postsocializmi je ponudila dr. Jalušičeva: prvo, po kateri se nova politična elita razume kot izključna graditeljica demokratične države, pri tem pa pozablja na civilno družbo, ki ji je pripravljala teren, in drugo, ki ima vsaj v formulo vgrajeno participatorno razumevanje tranzicije.

Ko je to prenesla v slovenske razmere, se je izkazalo, da je tukajšnja postsocialistična pot slejkoprej sledila prvemu vzorcu. Civilnodružbeni gibanja so bila v osemdesetih letih res močna, neoliberalizem - vse slovenske stranke so danes po njenem mnenju (ne)liberalne, deloma se razlikujejo le po politični orientaciji - pa je v devetdeseta štartal s približno takim načrtom: najprej vzpostavimo močno politično elito in naredimo državo, potem pa se bo vpliv politike na vsakdanje življenje ljudi tako avtomatično zmanjševal. To je bila kajpak iluzija, pravi Jalušičeva, ker se postsocialistična liberalna država še kako vmešava v posameznikovo življenje (denacionalizacija je samo en tak primer) in ustvarja močne razredne razlike. Po drugi strani pa je njen cilj čim večja homogenost. Različne socialne skupine (sindikati, ženske), ki od te države veliko pričakujejo, so iz njenega zornega kota nepričakovane in nezaželjene, ker motijo funkcioniranje tega 'one man benda'. Dr. Vlasta Jalušič je tu spomnila na nekdanjega češkega premiera Vaclava Klauša in njegovo razumevanje 'neoliberalizma brez pridevkov'. Ponudil naj bi mu čim bolj proste roke pri vodenju države, ker da on in njegova stranka najbolje vesta, kaj je dobro zanje in za državljane, vmešavanje civilne družbe, na primer, jima je pri tem samo v napoto. Drnovškova politika ni (bila) bistveno drugačna, je rekla, in si pri prikazu liberalne ideologije elite pomagala z anekdoti, ki

Dr. Vlasta Jalušič

sprašuje, kakšna je razlika med Bogom in Klausom. Odgovor? Bog ne bi nikoli pomislil, da je Klaus.

Ko je demokracija razumljena predvsem kot delo politične elite v devetdesetih (dr. Jalušičeva ne čudi, da so se slovenski sociologi v tem desetletju zelo veliko ukvarjali prav z raziskavo elit), na predpolitično disidentsko delovanje v osemdesetih pa se pozablja, ki se ne naj bi se (bilo) dogajalo tako rekoč od Slovenije do Baltika, se na koncu izteče v že preizkušeni model nacionalne države, katere nastanek da je, v slovenskem primeru, omogočila izključno desetdnevna vojna. V tako razumljeni državi je participiranje v politiki dovoljeno zgolj tistim, ki se ne razlikujejo preveč od homogenega nacionalnega telesa. Pozitivna tradicija nenacionalističnih civilnih gibanj je pri nas po Jalušičevi pozabljena. Aktivno državljanstvo ni postalo del transformirane družbe, v državi, ki je pozabila na osemdeseta, pa so aktualni protestniki proti Natu sredi Ljubljane razumljeni kot klovn. Za civilno družbo se danes imajo združenja kot Državljanjski forum. Društvo za zaščito ustave ali Združenje pod lipo sprave, ki se skušajo legitimirati z zgodovino osemdesetih (ravno zato, ker ni reflektirana). Nič ni narobe, da imamo zdaj samo desno orientirana civilnodružbena gibanja, pravi Jalušičeva, problem je, da ima levica javni državljanski angažma za odvečen.

Vanessa Čokl

Koncert študentov glasbene pedagogike

Ob 250-letnici Bachove smrti

Študenti oddelka za glasbeno pedagogiko mariborske Pedagoške fakultete vabijo danes, 18. maja, ob 19. uri v amfiteater Pedagoške fakultete na koncert študentov oddelka za glasbeno pedagogiko.

Koncert so posvetili spominu na 250-letnico smrti skladatelja J. S. Bacha. S skladbami Bacha, Skrijabina, Solerja, Mozarta, Šivica, Beethovena, Griega, Sonntaga, Jouberta, Klengela, Brucknerja, Rahmaninova, Coree, Ožingerja in Zorca se bodo predstavili študentski pevski zbor, pianisti Matej Luketič, Simon Dvoršak, Mateja Semler, Vatroslav Tomac, Andreja Prel, Polona Meke in Robert Ožinger, harmonikar Viljem Babič, basist Gregor Deleja, dirigenti Valerija Šoster, Gregor Deleja, Jakob Feguš, Tatjana Mori, Nataša Krajnc, Simon Dvoršak in Viljem Babič, flavtišči Jožica Cvelbar, Jaka Banič, Suzana Krivec in Janja Kokalj, vibrafonista Andreja Prel in Robert Fuchs, Tomaž Lojen na marimbi, sopranistki Andreja Ostruh in Valerija Šoster, violinistka Petra Fendre, violončelistka Valerija Šomen, ter mlada skladateljica Robert Ožinger in Marko Zorec.

Študenti so koncert pripravili pod mentorskim vodstvom Jožeta Fürsta, Tomaža Svetze, Dragice Kovačič, Cveta Kobala, Martina Bajdeta, Andreja Lorberja, Renate Neuvirt, Andreje Zakonjšek, Moje Aničič Ciccarelli, Tarasa Pečenyja in Marjana Šijanca, povezovala pa ga bo Inge Šipek-Vodnjov. (zr)

Britanska kraljica odprla galerijo Tate Modern

Britanska kraljica Elizabeta II. je odprla moderno Tate galerijo, novi tempelj sodobne umetnosti, primerljiv z Muzejem moderne umetnosti v New Yorku in Centrom Pompidou v Parizu. V galeriji je razstavljenih približno 600 slik in skulptur. Med slikami so dela Andyja Warhola, Picassa, Pollocka, Matissa, Bacona in drugih umetnikov 20. stoletja.

Moderna Tate galerija se nahaja v nekdanji elektrarni na južnem bregu Temze in je podružnica galerije Tate, ki je imela do danes zgolj tri razstavne prostore za številno zbirko del iz 20. stoletja. Z njenim odprtjem bo galerija Tate javnosti lahko predstavila kar 60 odstotkov svoje zbirke. (kr)